

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R, k. 416. Originál, rukopis.

SNA, f. V. Šrobár, inv. č. 489, k. 7. Koncept, rukopis.

- a – Hausjud – domácí Žid, rozumí se: chráněná osoba, která za to posluhuje svému ochránci.
- b – Podtrženo Vavro Šrobárem.
- 1 – Ludácký pokus o politický nátlak na agrárníkov. *Robotnicke noviny* (26) 1929, č. 205, 10. 9., s. 1.
- 2 – Smie vstúpiť Hodža znova na pole aktívnej politiky českej alebo slovenskej?. *Slovák* (11) 1929, č. 204, 8. 9., s. 1–2.
- 3 – Milan Hodža jednal v listopadu 1918 v Budapešti z pověření předsednictva Slovenské národní rady o prozatímní maďarsko-slovenské delimitační linii, k čemuž dostal dodatečně souhlas i od československé vlády. Delimitační linie, kterou dojednal, nebyla pro Československo výhodná. Jednání nebyla úspěšná a vláda nakonec Hodžu z Budapešti odvolala. Obvinění, s nimiž vystoupil Šrobár, totiž, že byl ochoten přijmout nějakou funkci v Károlyiho vládě a byl ochoten jednat jménem Slovenské národní rady i o setrvání Slovenska v Uhersku, se nepotvrdila.
- 4 – Šrobárův článek v „Májovém listě“ o Hodžovi se nepodařilo dohledat, nicméně Šrobárova kritika Hodžova postupu v Budapešti v roce 1918 je obsažena v I. svazku pamětí vydaných v pražském nakladatelství Čin v roce 1928. Viz ŠROBÁR, Vavro. *Osvobozené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920. Sv. I.* Praha 1928, s. 299–328.
- 5 – Dušan Makovický (1866–1921), lékař L. N. Tolstého; není jasné, o jaké materiály jde, protože v roce 1918 byl ještě v Rusku a o Hodžově činnosti tedy nemohl nic vědět. József Krisztofóy (1857–1927), maďarský liberální politik. Pod Krisztofóyho materiály se rozumějí zřejmě jeho paměti *Maďarsko na káľvárii* (Magyarország káľváriája), vydané v roce 1927. Šrobár z nich čerpal při psaní druhého dílu svých pamětí *Osvobozené Slovensko*.
- 6 – Hodža byl nucen opustit ministerské křeslo pro podezření, že usiloval ze zistných důvodů o vynětí majetku rodiny Koburgů z pozemkové reformy (tzv. Koburgská aféra). Podezření se nepotvrdilo.
- 7 – Tuka byl obviněn z velezrady a vyzvědačství, kterého se měl dopustit tím, že ve Vídni zřídil tajnou kancelář, přes kterou podával do Budapešti důvěrné zprávy.
- 8 – První díl Šrobárových pamětí s názvem *Osvobozené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920*, vyšel v Praze v nakladatelství Čin v roce 1928. Druhý díl zůstal v rukopise a tiskem vyšel teprve v roce 2004 v nakladatelství Academic Electronic Press. Viz ŠROBÁR, Vavro. *Oslobodené Slovensko. Pamäti z rokov 1918–1920. 2. zväzok*. Bratislava, 2004.

T. G. Masaryk A. Hlinkovi
Topoľčianky, 12. října 1929

/182

Topoľčianky, 12. októbra 1929.

Pane poslanec Hlinka,

vidím z Vášho telegramu, že ste rozčúlený, rozčulujete seba a voličov; snád chcete telegram uverejniť, ako to urobil Macháček?¹ Ale vodca najväčšej slovenskej strany nesmie robiť také malicherné veci, je to príliš lacná demagógia.

Áno – som za diskusiu, a preto práve Vám píšem; ale také telegramy nie sú diskusia. A demokracia nie je anarchia.

Quoad^a Tuka:² Keby mu bolo šlo len o autonómiu, mal na propagovanie myšlienky parlament a schôdze; ale on chodil stále za hranice a stýkal sa s ľuďmi našej republiky

nepriateľskými. Ešte počas procesu dostal som z Anglie správu, že i tam nadväzoval styky, a to s ľuďmi pochybnými. Do ďalšieho rozboru viny sa nepúšťam, politikovi, štátne mysliacemu stačí, čo uvádzam.

Radím Vám, a to po zrelej úvahe, aby ste Tuku nekandidovali. Sám ste proti dr. Ivanovi uviedli, že kandiduje v okrese neslovenskom, ale súčasne sa sám tej istej chyby dopúšťate.³ Ale hlavnou vecou je, aby ste pokojne vyčkali rozhodnutie vyšších inšancií; keď uznávate inštancie vyššie, aký máte vecný dôvod, neuznávať rovnako inštancie nižšej? Tu predsa bol Maďar pôvodom prisediacim.

Ak Vám ide o poriadok v republike a o správny postup, pohovoríme si po voľbách a nájdeme východisko. Ak sa rozhodnete, ako Vám radím, získate doma a všade v republike vo vážnosti; svojou demonštráciou vážnosti nezískate.

Stopujem pomery na Slovensku; viem o nich viac, ako myslíte a viem tiež hodne o Vašich ľuďoch. Som starší, ako Vy a mám už preto právo, hovoriť k Vám úprimne; ja som Slovensko oslobodil a leží mi na srdci nie menej, ako Vám – cestou, ktorou kráčate, Vám víťazstvo nekynie. Napísané je: „Láska je trpe[z]livá“ – politika skutočne mravná a dokonca kresťanská musí preto tiež byť trpe[z]livá. Rozčúlenie a rozčulovanie je nie politika dôstojná vodcu strany a k tomu kňaza.

Sám ste mi raz pripustili, že žiadate autonómiu nie na teraz, ale na dobu, keď Slováci budú politicky vyspelejší. Podľa toho mali by ste sa starať o to, aby Vaši voličia boli politicky poučovaní a vychovávaní. Pozrite, aké chyby ste robili z tzv. Pittsburskou dohodou. De facto ste autonómiu mali od samého prevratu a teraz máte všetky stipulácie^c tej dohody (vlastne dohovoru) dosiahnuté. Ale hlavnou vecou je, že dokument toho dohovoru je podvrhnutý, je falzum; nie len preto, že sa naň podpisovali ľudia dodatočne, ale hlavne preto, že v dobe, keď americkí Slováci si toho dohovoru priali, Liga legálne neexistovala, bola uznaná štátom až 1919.⁴ Preto politik vážny, štátnik, s takým papierom nemôže a nesmie operovať. Falzifikát sa nemôže stať štátnym aktom.

Mohol by som Vám celkom vecne ukazovať na početné iné podrobnosti ľudáckej politiky; nie je to v rýchlosti možno. Ale ak sa dovolávate diskusie a demokracie, budem vždy ochotný celý slovenský problém s Vami prediskutovať.

Len slovo ešte. Váš podráždený a zlobný postup proti odporcom (zväčša domnelým) často mi vnucuje myšlienku, že nemáte srdca, že miesto neho máte druhu pečenu – taký ste zlostný a rozčúlený. Dokážte, že máte srdce, že necítite len nenávisť k tým svojim odporcom (opakujem zväčša domnelým), ale že to svoje Slovensko, in concreto^b teda Slovákov a Čechov tiež, aspoň trochu, milujete. Na nenávisti a zlobe, verte, nedá sa nič dobrého a trvalého vybudovať; preto Ježiš dal prikázanie lásky a to platí tiež v politike.

T. G. M.

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-II-72. Opis, strojopis. Tamtéž uložen koncept, rukopis, ne rukou Masarykovou.

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R-3, k. 396. Opis, strojopis.

Publikováno též v: MASARYK, T. G. *Cesta demokracie IV*. Praha 1997, s. 131–132, též viz: *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti, II*. Bratislava 1998, dok. č. 200, s. 146–147.

a – Quoad – co se týká.

b – In concreto – v daném případě, ve skutečnosti.

c – Stipulace – zde ve významu slib, záruka.

1 – Telegram se nepodařilo dohledat, jeho obsah však částečně cituje Karol Sidor ve své biografii Andreje Hlinky: „Slovensko sa zviĳa v mukách. Sľubovala sa nám osobná svoboda, sľoboda tlače. Šliapc sa po týchto sľuboch. Denník Slovák je vystavený každodennej cenzúre... Demokracia, liberalizmus, voľná diskusia sa stali prázdnyimi pojmy. Žiadam Vašu pomoc a podporu, aby atribúty sľobody neboli úplne potlačené.“ SIDOR, Karel – VNUK, František. *Andrej Hlinka 1864–1938*. 2. vyd. Bratislava 2008, s. 657.

Pavol Macháček (1887–1969), kat. kněz a poslanec, jeho telegram Masarykovi viz *Slovák* (11) 1929, č. 229, 9. 10., s. 1.

2 – Vojtech Tuka byl 5. 10. 1929 odsouzen Krajským soudem v Bratislavě pro velezradu a špionáž k 15 letům vězení. HSLŠ se postavila za Tuku, v jehož vinu Hlinka nevěřil a vystoupila z vládní koalice, čímž vyvolala její rozpad a předčasné volby.

3 – Při předčasných volbách do NS 27. 10. 1929 HSLŠ demonstrativně kandidovala Vojtecha Tuku na prvním místě své kandidátky v košickém volebním kraji, kandidátka však totálně propadla a Tuka mandát nezískal.

4 – Jde o Slovenskou ligu v Americe. Masaryk chce říci, že liga nebyla při podpisu Pittsburské dohody ještě registrovaná jako právnická osoba americkými úřady a proto nemohla vystupovat jako právní subjekt.

V. Markovičová T. G. Masarykovi
Nové Mesto nad Váhom, 21. prosince 1929

/183

Vysokovážený pán prezident,
neopovážila by som sa listom Vás obťažovať, keby som nevedela, že len Vaša múdrosť bude vedieť pomôcť. – Vy zachránili ste život môjmu bratovi viackrát, zachráňte i jeho česť, nech netriumfujú nepriatelia. O to Vás úpenlive prosí Vaša pokorná ctiteľka

Viera Markovičová

Nové Mesto n/V. 21. XII. 1929.

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-II-73. Originál, rukopis.